

9. Каменская Е. Виступ 12-13 березня 2001р. в Російському університеті дружби народів на «круглому столі» з проблем якості вищої освіти: «Обеспечение качества высшего образования: российский опыт в международном контексте» // Alma Mater («Вестник высшей школы»). – 2001. – № 6. – С. 16.

10. Кінаш І. П. Якість освіти як результат, процес, та освітня система / І. П. Кінаш // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.5. [Електр. ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvntu/21_5/363_Kin.pdf.

11. Кодекс законів про працю України (КЗпП). [Електр. ресурс]. – Режим доступу : http://www.jobs.ua/ukr/kzot/articles_all/

12. Плаксий С. И. Парадоксы высшего образования / С. И. Плаксий. – М. : Профи-К, 2005. – С. 146.

13. Селезнева Н. А. Оценка качества профессионального образования / Н. А. Селезнева. – М. : Профи-К, 2001. – С. 81.

*Л. Г. Седельникова,
О. В. Чужинова*

ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ

Статтю присвячено використанню інформаційних технологій в освітньому процесі економічного ВНЗ як однієї з головних умов професійної підготовки майбутніх висококваліфікованих фахівців згідно з вимогами інформаційного суспільства.

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що необхідною умовою розвитку вищої професійної освіти є принцип її інформатизації. Використання нових інформаційних технологій в системі вищої економічної освіти відбиває сьогодні політику держави у сфері освіти, цільові установки суб'єктів освітнього процесу і сприяє наближенню освіти до конкретних обставин громадського і професійного життя.

Процес використання інформаційних технологій в економічному ВНЗ спрямований на задоволення потреб виробництва в кадрах потрібної кваліфікації; визначення умов, методів підготовки фахівців широкого профілю, яким властиві не лише високий професіоналізм, але і творче начало, без чого не уявляється вирішення проблем сучасності. Століття глобальної комп'ютеризації та інформатизації надає сучасній людині небачені раніше засоби посилення його розумових можливостей, засоби, що дозволяють до того ж інтенсифікувати процеси інтелектуального розвитку індивіда. Так, використання можливостей засобів сучасних інформаційних технологій дозволяє: ініціювати процеси розвитку певних типів мислення (наприклад, наочно-образного, теоретичного); інтенсифікувати процеси розвитку пам'яті, уваги, спостережливості; сформувати якості лідера, здатного до керівної та організаційної діяльності.

Проблеми використання інформаційних технологій у вищій освіті розглядалися такими дослідниками, як Р. Гуревич, А. Єршов, М. Жалдак, Ю. Машбиць, К. Полат та ін. Проте немає ґрунтованих системних досліджень з цього питання щодо вищої економічної освіти, що й обумовило вибір теми роботи.

Мета роботи – визначення провідних напрямів упровадження засобів нових інформаційних технологій у вищу економічну освіту.

© Седельникова Людмила Геннадіївна – кандидат технічних наук, доцент;

Чужинова Ольга Володимирівна – старший викладач.

Донецький університет економіки та права, м. Артемівськ.

Під засобами нових інформаційних технологій розумітимемо програмно-апаратні засоби і пристрої, що функціонують на базі мікропроцесорної, обчислювальної техніки, а також сучасних засобів і систем інформаційного обміну, операції, що забезпечують збір, продукування, накопичення, зберігання, обробку, передачу інформації.

До нових інформаційних технологій відносяться: ЕОМ, ПЕВМ; комплекти термінального устаткування для ЕОМ усіх класів, локальні обчислювальні мережі, пристрої введення-виведення інформації, засоби введення і маніпулювання текстовою і графічною інформацією, засоби архівного зберігання великих обсягів інформації та інше периферійне устаткування сучасних ЕОМ; пристрої для перетворення даних із графічної або звукової форм, представлення даних як цифрових і навпаки; засоби і пристрої маніпулювання аудіовізуальною інформацією (на базі технології Мультимедіа і системи «Віртуальна реальність»); сучасні засоби зв'язку; системи штучного інтелекту; системи машинної графіки, програмні комплекси (мови програмування, транслятори, компілятори, операційні системи, пакети прикладних програм тощо) та ін.

Прискорення науково-технічного прогресу, засноване на впровадженні у виробництво гнучких автоматизованих систем, мікропроцесорних засобів і пристроїв програмного управління, роботів і оброблювальних центрів, поставило перед сучасною педагогічною наукою важливе завдання – виховати і підготувати підрастаюче покоління, здатне активно включитися в якісно новий етап розвитку сучасного суспільства, пов'язаний з інформатизацією. Вирішення вищеназваного завдання – виконання соціального замовлення суспільства – докорінно залежить як від технічної оснащеності навчальних закладів електронний – обчислювальною технікою з відповідним периферійним устаткуванням, навчальним, демонстраційним устаткуванням, що функціонує на базі нових інформаційних технологій, так і від готовності студентів до сприйняття постійно зростаючого потоку інформації, у тому числі і навчальної.

Повсюдне використання інформаційних ресурсів, що є продуктом інтелектуальної діяльності найбільш кваліфікованої частини працездатного населення суспільства, визначає необхідність підготовки в підрастаючому поколінні творчо активного резерву. З цієї причини стає актуальною розробка певних методичних підходів до використання нових інформаційних технологій для реалізації ідей розвиваючого навчання, розвитку особистості студента. Зокрема, для розвитку творчого потенціалу індивіда, формування у студента вміння здійснювати прогнозування результатів своєї діяльності, розробляти стратегію пошуку шляхів і методів рішення завдань - як навчальних, так і практичних.

Не менш важливе завдання забезпечення психологотипом – педагогічними і методичними розробками, спрямованими на виявлення оптимальних умов використання нових інформаційних технологій з метою інтенсифікації навчального процесу, підвищення його ефективності та якості.

Актуальність вищепереліченого визначається не лише соціальним замовленням, але і потребами індивіда до самовизначення і самовираження в умовах сучасного суспільства етапу інформатизації.

На особливу увагу заслуговує опис унікальних можливостей нових інформаційних технологій, реалізація яких створює передумови для небувалої в історії педагогіки інтенсифікації навчального процесу, а також створення методик, орієнтованих на розвиток особистості студента. Перерахуємо ці можливості:

- негайний зворотний зв'язок між користувачем і новими інформаційними технологіями;
- комп'ютерна візуалізація навчальної інформації про об'єкти або закономірності процесів, явищ, що як реально протікають, так і «віртуальних»;
- архівне зберігання досить великих обсягів інформації з можливістю її передачі, а також легкого доступу і звернення користувача до центрального банку даних;

– автоматизація процесів обчислювальної інформаційно-пошукової діяльності, а також обробки результатів навчального експерименту з можливістю багатократного повторення фрагмента або самого експерименту;

– автоматизація процесів інформаційно-методичного забезпечення, організаційного управління навчальною діяльністю і контролю за результатами засвоєння.

Реалізація вищеперелічених можливостей нових інформаційних технологій дозволяє організувати такі види діяльності, як:

– реєстрація, збір, накопичення, зберігання, обробка інформації про об'єкти, що вивчаються, явища, процеси, у тому числі, що реально протікають, і передача досить великих обсягів інформації, представленої в різних формах;

– інтерактивний діалог – взаємодія користувача з програмною (програмно-апаратною) системою, що характеризується, на відміну від діалогового, припускаючого обмін текстовими командами (запитами) і відповідями (запрошеннями), реалізацією розвиненіших засобів ведення діалогу (наприклад, можливість ставити питання в довільній формі, з використанням «ключового» слова, у формі з обмеженим набором символів); при цьому забезпечується можливість вибору варіантів змісту навчального матеріалу, режиму роботи;

– управління реальними об'єктами;

– управління відображенням на екрані моделей різних об'єктів, явищ, процесів, у тому числі і тих, що реально протікають;

– автоматизований контроль (самоконтроль) результатів навчальної діяльності, корекція за результатами контролю, тренування, тестування.

Зважаючи на те, що вищеперелічені види діяльності засновані на інформаційній взаємодії між студентом, викладачем і засобами нових інформаційних технологій і в той же час спрямовані на досягнення навчальних цілей, назвемо її інформаційно-навчальною діяльністю.

Ураховуючи вищевикладене, виділимо педагогічні цілі використання нових інформаційних технологій.

1) *розвиток особистості студента*, підготовка індивіда до комфортного життя в умовах інформаційного суспільства:

- розвиток мислення (наприклад, наочно-дієвого, наочно-образного, інтуїтивного, творчого, теоретичного видів мислення);

- естетичне виховання (наприклад, за рахунок використання можливостей комп'ютерної графіки, технології Мультимедіа);

- розвиток комунікативних здібностей;

- формування вміння приймати оптимальне рішення або пропонувати варіанти рішення в складній ситуації (наприклад, за рахунок використання комп'ютерних ігор, орієнтованих на оптимізацію діяльності з прийняття рішень);

- розвиток умінь здійснювати експериментально-дослідницьку діяльність (наприклад, за рахунок реалізації можливостей комп'ютерного моделювання або використання устаткування, що сполучається з ЕОМ);

- формування інформаційної культури, умінь здійснювати обробку інформації (наприклад, за рахунок використання інтегрованих призначених для користувача пакетів, різних графічних і музичних редакторів);

2) *реалізація соціального замовлення*, обумовленого інформатизацією сучасного суспільства:

- підготовка фахівців у галузі інформатики й обчислювальної техніки;

- підготовка користувача засобами нових інформаційних технологій;

3) *інтенсифікація всіх рівнів навчально-виховного процесу*:

- підвищення ефективності та якості процесу навчання за рахунок реалізації можливостей нових інформаційних технологій;

- забезпечення спонукальних мотивів (стимулів), що обумовлюють активізацію пізнавальної діяльності (наприклад, за рахунок комп'ютерної візуалізації навчальної інформації, вкраплення ігрових ситуацій, можливості управління, вибору режиму навчальної діяльності);

- поглиблення міжпредметних зв'язків за рахунок використання сучасних засобів обробки інформації, у тому числі й аудіовізуальною, при вирішенні завдань різних предметних сфер.

Сформульовані вище педагогічні цілі визначають основні напрями впровадження нових інформаційних технологій у вищу економічну освіту, запропоновані нижче.

Засоби нових інформаційних технологій можуть бути використані в якості:

1) засобу навчання, що вдосконалює процес викладання, підвищує його ефективність і якість. При цьому забезпечується:

- реалізація можливостей програмно-методичного забезпечення сучасних ПЕОМ із метою повідомлення знань, моделювання навчальних ситуацій. здійснення тренування, контролю за результатами навчання;

- використання об'єктно-орієнтованих програмних засобів або систем (наприклад, системи підготовки текстів, електронних таблиць, баз даних) із метою формування культури навчальної діяльності;

- реалізація можливостей систем штучного інтелекту в процесі застосування навчальних інтелектуальних систем;

2) інструменту пізнання навколишньої дійсності і самопізнання;

3) засобу розвитку особистості учня;

4) об'єкта вивчення (наприклад, у рамках освоєння курсу інформатики);

5) засобу інформаційно-методичного забезпечення та управління навчально-виховним процесом, навчальними закладами, системою навчальних закладів;

6) засобу комунікацій із метою поширення передових педагогічних технологій;

7) засобу автоматизації процесів контролю, корекції результатів навчальної діяльності, комп'ютерного педагогічного тестування і психодіагностики;

8) засобу автоматизації процесів обробки результатів експерименту (лабораторного, демонстраційного) та управління навчальним обладнанням;

9) засобу організації інтелектуального дозвілля, розвиваючих ігор.

Отже, використання нових інформаційних технологій у навчальному процесі економічного ВНЗ є дієвим способом ефективної професійної підготовки майбутніх кваліфікованих економістів згідно з вимогами інформаційного суспільства.

Відповідно, одним із пріоритетних напрямів модернізації системи вищої економічної освіти є її інформатизація, яка передбачає широке використання засобів нових інформаційних технологій в усіх складових частинах організації навчально-виховного процесу в економічному ВНЗ.

Література

1. Байденко В. И. Основные тенденции развития высшего образования: глобальные и болонские измерения / под науч. ред. В. И. Байденко. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2010. – 352 с.

2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 360 с.

3. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. ; за ред. О. М. Пехоти. – К. : АСК, 2004. – 256 с.

4. Учебное пособие (для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров) / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров ; под ред. Е. С. Полат. – М. : Академия, 2002. – 272 с.